

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

MAANPUOLUSTUSTAHTO-KÄSITTEEN MERKITYS NUORILLE

Kandidaatintutkielma

Kadetti

Henri Pullinen

99. Kadettikurssi

maasotalinja

maaliskuu 2015

MAANPUOLUSTUSKORKEAKOULU

Kurssi 99. Kadettikurssi	Linja maasotalinja, kranaatinheitinopintosuunta
Tekijä Kadetti Henri Pullinen	
Tutkielman nimi Maanpuolustustahto-käsitteen merkitys nuorille	
Oppiaine, johon työ liittyy Johtaminen	Säilytyspaikka Kurssikirjasto (MPKK:n kirjasto)
Aika maaliskuu 2015	Tekstisivuja 28 Liitesivuja 6
<p>TIIVISTELMÄ</p> <p>Tutkielma selvittää nuorten miesten käsityksiä maanpuolustustahdosta. Miten he ymmärtävät maanpuolustustahdon käsitteenä ennen varusmiespalveluksen suorittamista? Maanpuolustustahto on keskeinen tekijä asevelvollisuuskeskustelussa ja ajankohtainen aihe. Nuorten käsitys maanpuolustustahdosta ennen asevelvollisuuden suorittamista on keskeinen myös Puolustusvoimien toiminnan kehittämisen kannalta. Tutkielma myös selvittää, miten nuorten maanpuolustustahto näyttäytyy suhteessa asepalveluksen suorittamiseen.</p> <p>Tällä hetkellä ei ole tutkimusta, joka selvittäisi nuorten käsityksiä maanpuolustustahdosta ennen varusmiespalvelusta. Tutkimukset maanpuolustustahdosta ovat pääosin kvantitatiivisia. Tämän kvalitatiivisen tutkielman kohteena on nuorten miesten käsitys maanpuolustustahdosta. Oikeita tai väärä vastauksia ei ole olemassa. Sen sijaan vastauksista pyritään löytämään yhteisiä tekijöitä fenomenografisen analyysin avulla.</p> <p>Aineisto pohjautuu tutkijan suorittamiin teemahaastatteluihin, jotka tehtiin tutkijan esiympäristön pohjalta. Haastateltavat olivat Satakunnassa opiskelevia, 18 vuotta täyttäneitä abiturienteja. Haastattelut olivat avoimia keskustelutilanteita, joissa nuoret pyrkivät jäsentämään ajatuksiaan yhdessä haastattelijan kanssa.</p> <p>Tulosten mukaan osa nuorista ei kykene sitomaan maanpuolustustahtoa omaan identiteettiinsä. Osa nuorista pystyy määrittelemään maanpuolustustahdon henkilökohtaisella ja yleisellä tasolla, mutta ei kohdentamaan sitä omiin toimiinsa. Nuoret kokevat olevansa maanpuolustustahtoisia, mutta eivät kykene määrittelemään maanpuolustustahtoaan. Heidän maanpuolustustahdonsa on vahvasti liitoksissa varusmiespalvelukseen. Nuorten mukaan maanpuolustustahto on varusmiespalveluksen suorittamista. Nuoret, jotka eivät kokeneet olevansa erityisen maanpuolustustahtoisia, eivät suhtautuneet varusmiespalvelukseen yhtä positiivisesti. Vasta varusmiespalveluksen jälkeen nuorilla on kyky kohdentaa maanpuolustustahto käsitteenä konkreettisesti itseensä.</p>	
<p>AVAINSANAT</p> <p>Maanpuolustustahto, nuoret, asevelvollisuus, arvot</p>	

MAANPUOLUSTUSTAHTO-KÄSITTEEN MERKITYS NUORILLE

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
1.1	AIHEEN ESITTELY.....	1
1.2	TUTKIMUSONGELMA JA -KYSYMYKSET.....	2
1.3	TUTKIMUSMENETELMÄ JA -RAJAUKSET.....	2
1.4	TUTKIMUKSEN VIITEKEHYS.....	3
1.5	AIKAISEMMAT TUTKIMUKSET.....	4
2	KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELYÄ.....	5
2.1	MAANPUOLUSTUSTAHTO JA ISÄNMAALLISUUS.....	5
2.2	ASEVELVOLLISUUS.....	6
2.3	ARVOT JA ASENTEET.....	6
2.4	NUORTEN MAAILMANKUVA.....	7
2.5	KANSALLINEN IDENTITEETTI.....	8
3	NUORTEN MAANPUOLUSTUSTAHTO.....	9
3.4	NUORTEN MAANPUOLUSTUSTAHDON NYKYTILANNE.....	12
3.5	NUORTEN KÄSITYS MAANPUOLUSTUSTAHDOSTA.....	13
4	HAASTATTELU JA SEN TOTEUTTAMINEN.....	14
4.1	FENOMENOGRAFIAN LÄHTÖKOHDAT.....	14
4.2	HAASTATTELUN TEEMAT.....	14
4.3	TEEMAHAASTATTELUN RUNKO JA KYSYMYKSET.....	15
4.4	HAASTATELTAVAT HENKILÖT JA HAASTATTELUN TOTEUTUS.....	16
5	AINEISTON ANALYYSI.....	17
5.1	NUORTEN YLEINEN KÄSITYS MAANPUOLUSTUSTAHDOSTA.....	17
5.2	NUORTEN HENKILÖKOHTAINEN KÄSITYS MAANPUOLUSTUSTAHDOSTA.....	21
6	POHDINTA.....	26

LÄHTEET

LITTEET

MAANPUOLUSTUSTAHTO-KÄSITTEEN MERKITYS NUORILLE

1 JOHDANTO

1.1 Aiheen esittely

Maanpuolustustahto on ollut keskeinen puheenaihe pitkään. Sen esiintyminen mediassa on kasvussa kansainvälisen tilanteen kiristytessä. Etenkin vuoden 2014 Ukrainan kriisin jälkeen keskustelu on vilkastunut. Eri medioissa Suomen puolustuskykyä ja tahtoa on arvosteltu useampaan otteeseen. Aihealue on myös internetin keskustelupalstoilla yleinen puheenaihe. Mielestäni maanpuolustustahto koskettaa laajasti nyky-yhteiskuntaa, sisältäen puheet varusmiespalveluksen lakkauttamisesta, palkka-armeijan perustamisesta kuin Natoon liittymisestä.

Maanpuolustustahto on Suomessa nousussa. Etenkin Ukrainan kriisin nähdään nostattaneen maanpuolustustahtoa (Harju & Huhtanen). Maanpuolustustahto kohtaa aika ajoin murrosvaiheita, jotka johtuvat sen hetkisestä maailmantilanteesta (Sinkko 2009, 3). Sinkon, Harisen & Leimun (2008) tutkimuksen mukaan nuorilla, joilla on korkea sosiaalinen pääoma, eli niin sanotut hyväosaiset varusmiehet, eivät ole sitoutuvia maanpuolustukseen. He näkevät varusmiespalveluksen välttämättömänä pahana elämänsä suunnittelussa ja pyrkivät näin pääsemään mahdollisimman nopeasti läpi palveluksesta (Sinkko, Harinen & Leimu 2008, 60). Oman käsitykseni mukaan nuoret eivät ole niin kiinnostuneita armeijasta tai maanpuolustuksesta, vaan näkevät varusmiespalveluksen vain pakollisena velvollisuutena. Mielestäni nuoret eivät näe maanpuolustusta ajankohtaisena asiana pitkän ja syvän rauhan ajan vuoksi. Maan sotilaallinen puolustaminen ei näyttäydy tämän päivän maailmassa nuorille niin ajankohtaisena asiana kuin ennen. Maailmankuva ja käsitykset valtioiden välisistä sodista ovat muuttuneet paljon viime sotien jälkeen. Erilaiset kampanjat, kuten ”Ohi on -kampanja”, ajavat varusmiespalveluksen lakkauttamista yhä aktiivisemmin. Varusmiespalvelus nähdään usein opintoja ja elämää hidastavana esteenä.

Nuorten miesten käsityksien ymmärtäminen maanpuolustustahdosta ja kiinnostuksen herättäminen maanpuolustukseen on mielestäni tärkeää Puolustusvoimien tulevaisuuden suunnitelmien kannalta. Etenkin maanpuolustushengen uudelleen herättäminen on tärkeää jatkossa yleisen asevelvollisuuden kannatuksen säilyttämiseksi.

1.2 Tutkimusongelma ja -kysymykset

Asevelvollisuuden suorittaminen luo nuorille pohjan maanpuolustustahdolle ja vähintään muokkaa heidän käsityksiään maan puolustamisesta. Tutkimus selvittää näitä käsityksiä ennen asevelvollisuutta ja pyrkii etsimään nuorten maailmankuvan, asenteiden ja kasvatuksen pohjalta kumpuavia arvoja maanpuolustustahdosta. Nuorten omakohtaiset havainnot ja kokemukset maanpuolustustahdosta ovat keskipisteenä.

Päätutkimuskysymys on:

Miten nuoret miehet käsittävät maanpuolustustahdon ennen asevelvollisuuden suorittamista?

Alatutkimuskysymyksinä ovat:

Mitä maanpuolustustahto merkitsee nuorelle?

Miten maanpuolustustahto näyttäytyy suhtauduttaessa asevelvollisuuteen?

Tutkimus pyrkii lisäksi selvittämään, miten nuorten maanpuolustustahto vaikuttaa heidän suhtautumiseensa asevelvollisuuteen. Onko maanpuolustustahdottomuudella vaikutusta asevelvollisuuteen? Voiko nuori olla maanpuolustustahtoinen ilman kiinnostusta varusmiespalvelukseen?

1.3 Tutkimusmenetelmä ja -rajaukset

Tutkielma on laadullinen tutkimus, jossa nuorten miesten ajatuksista ja käsityksistä pyritään löytämään yhteisiä vaikuttavia tekijöitä ja näin vastaamaan tutkimuskysymyksiin.

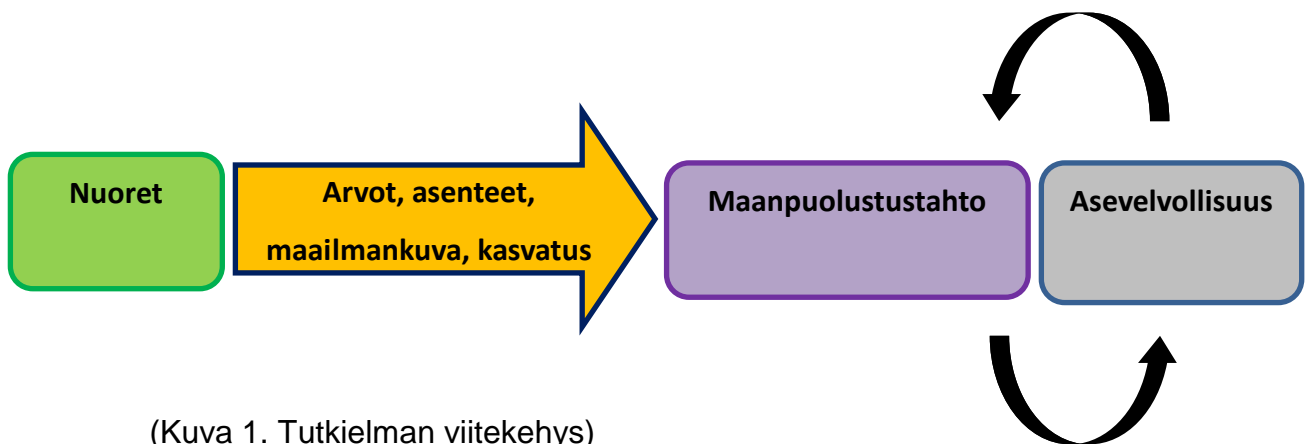
Tutkimusaineisto kerätään teemahaastattelumenetelmällä haastatteleamalla 18 vuotta täyttäneitä miehiä, jotka eivät ole suorittaneet asevelvollisuuttaan. Näin nuorten ajatuksiin ja käsityksiin ei ole vielä vaikuttanut asepalveluksen aikana tulevat käsitykset, vaan he tuovat esille itse muokkaamansa käsitykset. Nuoret miehet ovat Satakunnassa opiskelevia lukiolaisia. Näin poistetaan mahdolliset alueelliset erot. Tutkimus ei ota huomioon koulutustaustan tai asuin-

paikkakunnan mahdollisia vaikutuksia käsityksiin. Naisia ei huomioida, koska heillä ei ole asevelvollisuutta.

Aineisto kerätään teemahaastatteluilla ja analysoidaan fenomenografian avulla. Kaikkien haastateltavien käsitykset otetaan huomioon johtopäätelmissä. Haastattelijan ja haastateltavien kesken pyritään yhdessä muodostamaan ymmärrys haastateltavan käsityksistä. Näin ollen valmista teoriaa, johon voi verrata vastauksia, ei ole. Teoriapohjana käytetään tutkijan omaa esitietämystä haastattelun rakentamiseen ja itse haastattelutilanteen tukemiseen.

1.4 Tutkimuksen viitekehys

Tutkimuksen viitekehysten muodostavat käsitteet maanpuolustustahto, nuoret, arvot, asenteet, maailmankuva, kasvatus ja asevelvollisuus.

(Kuva 1. Tutkielman viitekehys)

Olettamukseni mukaan nuoret muodostavat käsityksensä omien arvojensa, asenteidensa, maailmankuvan ja kasvatuksen pohjalta siitä, miten he käsittävät maanpuolustustahdon. He peilaavat omaa käsitystään maanpuolustustahdosta näihin ja pohtivat niiden vaikutusta omaan suhtautumiseensa asevelvollisuuteen. Arvot ja asenteet ovat perusta, jonka avulla nuoret jäsentävät omia käsityksiään. Tämä pohja on taas muotoutunut osittain kasvatuksen osalta. Maanpuolustustahto on kiinteästi liitoksessa asevelvollisuuteen suomalaisessa kulttuurissa. Oman maanpuolustustahdon jäsentäminen liittyy nuorten tapauksessa mielestäni läheisesti myös asevelvollisuuden jäsentämiseen. Asevelvollisuutta pohdittaessa nuori peilaa arvoihinsa omaa halukkuuttaan puolustaa maataan eli maanpuolustustahtoa.

1.5 Aikaisemmat tutkimukset

Maanpuolustustahtoa on tutkittu laajasti jo 1960-luvulta asti. Sen eri suuntauksia ja trendejä on tutkinut muun muassa Risto Sinkko (2009) teoksessaan ”Katsaus suomalaiseen maanpuolustustahtoon ja sen tilaan 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä – empiirisiä tutkimustuloksia”. Nuorten maanpuolustustahtoa on tutkittu viime vuosikymmenten aikana yhä enemmän.

Etenkin varusmiespalveluksessa olevien maanpuolustustahtoa ja palvelukseen vaikuttavia tekijöitä on tutkittu paljon 2000-luvulla. Tutkimuksissa ei kuitenkaan usein oteta kantaa muuhun kuin varusmiespalveluksen aikana tapahtuviin muutoksiin ja niihin vaikuttaviin tekijöihin. Varsinaisia tutkimuksia nuorten maanpuolustustahdosta ennen varusmiespalvelusta on vähän.

Vuonna 1996 kadetti Tuomo Karjalainen tutki opinnäytteenään kankaanpääläisten nuorten suhtautumista maanpuolustustahtoon. Tutkimuksessaan hän pohti, mitkä tekijät vaikuttavat nuorten maanpuolustustahtoon ja millainen on nuorten maanpuolustustahto. Tutkimukseen osallistuvien nuorten ikä oli noin 18 vuotta, eivätkä he olleet suorittaneet varusmiespalvelustaan. Tutkimuksesta on kuitenkin aikaa, eikä sitä näin ollen voida pitää enää validina vastaamaan tämän päivän nuoria.

2 KÄSITTEIDEN MÄÄRITTELYÄ

2.1 Maanpuolustustahto ja isänmaallisuus

Mielestäni maanpuolustustahto käsitetään yleisesti haluna osallistua Suomen sotilaalliseen puolustamiseen: haluna puolustaa Suomen valtion rajoja ja oikeuksia aseellisesti oman hyvinvoinnin uhalla. Maanpuolustustahto ymmärretään positiivisena suhtautumisena Suomen aseelliseen puolustamiseen kriisin sattuessa. Suomalaisilla on perinteisesti ollut vahva kollektiivinen maanpuolustustahto. Suomalaiset kokevat edelleen maanpuolustamisen ja isänmaallisuuden vahvasti omakseen, vaikka ulkoisia kriisejä tai uhkia ei tällä hetkellä Suomeen kohdistu. (Laitinen 2005, 67.) Käsitteeni mukaan yksilöille maanpuolustustahto taas usein kumpuaa kasvatuksen ja omien henkilökohtaisten arvojen pohjalta. Maanpuolustustahto on siis samalla paitsi yksilöllisten arvojen summa, myös kollektiivinen ajatusmalli.

Puolustusvoimien kenttäohjesäännön yleisen osan mukaan maanpuolustustahtoa tukevat suomalaiset arvot ja perinteet, uskottava sotilaallinen maanpuolustus ja sen kokeminen kansan yhteiseksi asiaksi (Kenttäohjesääntö yleinen osa 2008, 31). Tämä pohjaa maanpuolustustahdon kumpuamista jo suomalaisten kansallisesta identiteetistä. Maanpuolustustahto nähdään koko kansan hyvinvointia ja etuja puolustavana asiana. Maanpuolustustahdon nähdään olevan vahvasti sidoksissa isänmaallisuuteen ja vahvaan kansalliseen identiteettiin. (Sinkko 2009, 19-20.)

Maanpuolustustahto ilmenee eri tavoin. Osalle se merkitsee asevelvollisuuden suorittamista ja osalle taas yhteiskunnallista vastuunkantamista. Maanpuolustustahto on mielestäni jokaisen henkilökohtainen aate. Maanpuolustustahto on siis henkilökohtainen käsite.

”Isänmaallisuudessa on kyse yksilöä suuremmasta joukosta tai kohteesta, johon tunnetaan vetovoimaa ja johon halutaan kuulua” (Laitinen 2005, 67). Isänmaallisuutta ja maanpuolustustahtoa pidetään käsitteinä usein läheisinä. Eskola (1962) erottelee teoksessaan isänmaallisuuden ja maanpuolustustahdon eri asioiksi ja toisistaan riippumattomiksi. Tällaisessa tapauksessa henkilö voi olla isänmaallinen, eli tunnesidonnainen omaan maahansa, ilman, että on valmis puolustamaan sitä aseellisesti (Eskola 1962, Leimun, Harisen & Sinkon 2008, 39 mukaan). Näin isänmaallisuudella ja maanpuolustustahdolla ei ole suoranaista vaikutusta toisiinsa.

2.2 Asevelvollisuus

Suomessa on voimassa yleinen asevelvollisuus, jota määrittää yleinen asevelvollisuuslaki. Asevelvollisuuslain mukaan jokainen miespuolinen 18 vuotta täyttänyt Suomen kansalainen on asevelvollinen sen vuoden loppuun, jona hän täyttää 60 vuotta (Asevelvollisuuslaki 28.12.2007/1438). Vaihtoehtona varusmiespalvelukselle tarjotaan siviilipalveluksen suorittamista. Kuitenkin jokainen Suomen kansalainen sukupuoleen katsomatta on velvollinen puolustamaan maataan eli maanpuolustusvelvollinen (Asevelvollisuuslaki 28.12.2007/1438). ”Suomalainen kirjallisuus ja elokuvat yhdessä asevelvollisuusjärjestelmän kanssa ovat muokanneet asevelvollisuudesta lähes koko ikäluokan miesten kattavan kasvatusjärjestelmän ja suomalaisen yhteiskuntaelämän eräänlaisen kivijalan” (Laitinen 2005, 40).

Nuorten suhtautuminen asevelvollisuuteen on ollut viime vuosina hyvä. Vuoden 2013 Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan teettämän kyselyn mukaan 65 prosenttia nuorista kannattaa yleistä asevelvollisuutta. Nykyinen järjestelmä, jossa asevelvollisuus on miehille pakollinen ja naisille vapaaehtoinen, sai eniten kannatusta eri vaihtoehdoista. Miehistä tätä kannatti 36 ja naisista 44 prosenttia. Kokonaan armeijan poistamista kannatti ainoastaan 2 prosenttia (Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta).

Haapasen (2011) mukaan asevelvollisuuteen suhtautumiseen vaikuttavat nuorilla yleensä lähipiirin kokemukset ja läheisten suhtautuminen asevelvollisuutta kohtaan. Ystävien, perheenjäsenten ja ympäröivien asenteet ja ajatukset muokkaavat myös palvelusta vielä suorittamattoman ajatuksia ja odotuksia varusmiespalveluksesta. (Haapanen 2011, 55–56.) Näin myös kasvatuksella on suuri osa nuorten asenteiden muodostumisessa asevelvollisuutta kohtaan.

2.3 Arvot ja asenteet

Limnel (2004) määrittelee arvon seuraavasti: ”Arvo on käsitteenä vaikeasti hahmoteltava, tieteellisessä tekstissäkin vaihtelevasti käytetty ja suuresti henkilöriippuvainen. Käyttäytymistieteissä arvo voidaan käsittää perustavaa laatua olevaksi vakaumukseksi siitä, millainen teko tai päämäärä on tavoiteltava verrattuna vaihtoehtoiseen tapaan tai päämäärään. Niin ollen arvot ohjaavat valintoja ja ilmenevät yksilön sanoissa ja teoissa” (Limnel (2004) Turusen 2005, 118 mukaan). Mielestäni yksilön arvot muodostuvat osaksi kasvatuksen pohjalta, jossa vanhempien, läheisten ja ystävien arvot vaikuttavat myös yksilön arvojen muodostumiseen. Näin yksilö ei muodosta omaa arvomaailmaansa pelkästään oman käsityksensä ja tulkintojensa pohjalta.

Arvot muuttuvat jatkuvasti yhteiskunnan mukana. Nykyään esimerkiksi sielun pelastuminen ei ole enää monellekaan tärkeää, joten voimme todeta, että arvomaailmamme on siis maallistunut (Kolehmainen 2011, 64). Nuorison arvot eivät kuitenkaan eroa pohjimmiltaan vanhempien arvoista, vaikka usein pinnallisesti tarkasteltaessa näin näyttäisikin olevan. Kolehmaisen (2011, 65) mukaan arvomme ovat samaan aikaan muuttuneet ja pysyneet samana. Niiden esille tuonti ja heijastuminen jokapäiväiseen toimintaan ovat muuttuneet. Arvot pohjimmiltaan ovat yhä samat.

Asenteet ovat nopeammin muuttuvia ja pinnallisempia toimintatavan ja ilmaisun vaikuttajia kuin arvot (Turunen 2005, 118). Asenteet kuitenkin kumpuavat arvomaailman pohjalta. Asenteet muuttuvat huomattavasti nopeammin ja ovat enemmän sidoksissa yksilön ikään, asemaan ja sen hetkiseen elämään. Mielestäni hyvä esimerkki on miten murrosiässä olevan nuoren asenteet eroavat huomattavasti keski-ikäisen kynnyksellä olevan aikuisen asenteista, vaikka heidän arvopohjansa omaavatkin samoja piirteitä.

2.4 Nuorten maailmankuva

Maailmankuva on yksilön käsitys siitä, millainen maailma on ja miten se toimii. Maailmankuva on läheisesti yhteydessä yksilön arvoihin, joista maailmankuva muodostetaan (Opetushallitus). Yksilö muodostaa maailmankuvansa ympärillään vaikuttavista tekijöistä, aatteista ja ideologioista, jotka hän kokee itselleen tärkeiksi. Maailmankuva on eräänlainen käsitys koko maailman toimintaperiaatteesta, mikä on oikein ja mikä väärin (Opetushallitus).

Maailmankuvaan on läheisesti yhteydessä yksilön usko. Yksilön maailmankuvaa muokkaa hänen henkilökohtainen uskonsa yliluonnolliseen ja maailman syntyyn. Tämä maailmankuva on ristiriidassa tieteen kanssa, eikä yksilön maailmankuvan rakentamiseen vetoavia uskonnollisia auktoriteetteja voida perustella. Tällaista maailmankuvaa, johon vaikuttaa henkilökohtainen usko kutsutaan *uskonnolliseksi maailmankuvaksi* (Halonen).

Tieteellinen maailmankuva taas on päinvastainen näkemys, jossa yksilön maailmankuva on rakennettu ja perusteltu tieteellisin menetelmin (Halonen). Tällainen maailmankuva on herkempi muuttumaan jatkuvien uusien tieteellisten todistuksien myötä.

Metafyysinen maailmankuva taas on perusteltu yksilön filosofisten argumenttien varaan eli yksilön järkeen tai tahtoon (Halonen). Se voi omata piirteitä molemmista aikaisemmista riippuen siitä, miten yksilö perustelee filosofiset argumenttinsa.

2.5 Kansallinen identiteetti

Kansallinen identiteetti on yksilön itsensä tuntemista jonkin maan kansalaiseksi. Se on tunne kuuluvansa valtiollisen yhteisön jäseneksi ja osaksi tietyn maan asukkaita. Kansallinen identiteetti on kollektiivinen identiteetti, jossa tietty ihmisryhmä tuntee olevansa tiettyyn ryhmään kuuluvia. Se on pohjimmiltaan vastaus kysymykseen ”keitä me olemme?” (Anttila 2007, 25). Suomalaisilla on perinteisesti ollut vahva kansallinen identiteetti. Käsitteeni mukaan suomalaisuudesta on aina oltu ylpeitä. Perinteinen suomalainen käsitys ”*on lottovoitto syntyä suomalaiseksi*” nähdään yhä vahvana ajattelumallina. Vuonna 2013 tehty mielipidetutkimuksessa 40 prosenttia suomalaisista vastasi tuntevansa olevan ainoastaan Suomen kansalainen. Muissa EU-maissa keskiarvovastaus oli 38 prosenttia. (Euroopan parlamentin Eurobarometritutkimus (EB79.5), 29).

”Suomalaisuus nähdään usein lähes muuttumattomana ja melkeinpä mysteerisenä perustana, jonka varassa yhteiskuntamme seisoo” (Laitinen 2005, 82). Suomalaisilla kansallinen identiteetti on ollut perinteisesti läheisesti yhteydessä isänmaallisuuteen. Suomalaisille tärkeät asiat, kuten Suomen lipun ja sotiemme veteraanien kunnioittaminen, ovat isänmaallisen ajattelun huippuja (Nurmela 2005, 95). Nämä ovat jokaiselle syntymästä lähtien kasvatuksessa ja koulutuksessa esiin tuotuja tärkeitä kansalliseen identiteettiin vaikuttavia tekijöitä. Myös menestymisen maailmalla, esimerkiksi urheilun, taiteen tai tieteen parissa, nähdään kohentavan kansallista identiteettiä ja lisäävän ylpeyttä oman maan saavutuksista.

3 NUORTEN MAANPUOLUSTUSTAHTO

3.1 Nuorten maanpuolustustahdon pohja ja sen rakentuminen

Suomalaisten maanpuolustustahto on pitkään ollut korkea. Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan teettämän barometrin mukaan vuonna 2013 yli 70 prosenttia suomalaisista kannatti Suomen aseellista puolustamista sotilaallisen kriisin sattuessa. Viimeisenä kymmenenä vuonna tulos on ollut vieläkin korkeampi. Maanpuolustustahdon voidaan näin nähdä periytyvän isältä pojalle osana suomalaista kasvatusta ja ajatusmaailmaa.

Nuorten asenteet ja arvot rakentuvat kotona (Haapanen 2011, 13). Vanhempien asenteiden ja arvojen merkitys kasvatuksessa ja jokapäiväisessä kodin elämässä on suurin keskeinen vaikuttaja nuoren arvomaailmaan. Nuori poimii vanhempien päivittäisessä toiminnasta heijastuvat asenteet ja arvot itselleen. (Haapanen 2011, 13-14.) Näin vanhempien tausta ja asennoituminen maanpuolustukseen ohjaavat nuoren ajattelua ennen varsinaisen asevelvollisuusiän saavuttamista. Lisäksi esimerkiksi isovanhempien sodanajan kokemukset saattavat hyvinkin luoda mieleenpainuvia vaikutteita maanpuolustuksesta. Perheen ja lähisukulaisten vaikutus on tärkeä pohja maanpuolustustahdon rakentumiselle.

Yhteiskunta on yhä enemmän globalisoitunut. Suomalaista yhteiskuntaa ei määritä ainoastaan suomalainen päätöksenteko, vaan siihen vaikuttavat voimakkaasti myös maailmantalous sekä Euroopan unionin ja kansainvälisen yhteisön päätökset. Ojajärven (2011) mukaan nykynuori syntyy teknologian ohjaamaan maailmaan. Moniarvoistuminen, yksilön valinnanvapaus ja monikulttuurisuus ovat nuorten jokapäiväistä elämää. Verkkoyhteisöt ja yhteydenpito internetin välityksellä globaalien intressiryhmien välillä ovat nuorille täysin luontevaa ja jokapäiväistä. (Ojajärvi 2011, 94.) Näin osa suomalaisista ei tunne itseään enää ainoastaan suomalaisiksi vaan esimerkiksi pohjoismaalaisiksi tai eurooppalaisiksi. Heidän kansallinen identiteettinsä on laajentunut.

Aikuistumisen kynnyksellä nuori saattaa kyseenalaistaa aikaisempia arvojaan. Maanpuolustuksen ja isänmaallisuuden ei välttämättä koeta liittyvän itseen. Asioita ei välttämättä koeta kiinnostaviksi syvän rauhan vallitessa. Maanpuolustustahto ei heijastu nuorelle jokapäiväisessä elämässä ilman, että nuori itse etsii sitä. Tämä eroaa huomattavasti sotien jälkeisestä ajasta. Ojajärven (2011) mukaan perinteiset suomalaiset symbolit, kuten talvisota, saavat informaatiomaailmassa uusia merkityksiä. Nuoret heijastavat talvisotaan omia rinnakkaisia mieli-

kuviansa amerikkalaisista sotaelokuvista, videopeleistä ja modernin sodankäynnin kansainvälisestä uutisoinnista. (Ojajärvi 2011, 95.)

Hoikkala, Salasuo & Ojajärvi (2009) esittävät nuoren mielikuviansa lisäksi rakentavan omaa käsitystään ja maanpuolustustahtoaan ystävien, perheenjäsenten, isovanhempien ja sukulaisten varusmiespalveluksen aikaisten tarinoiden pohjalta. Näiden kollektiivisten *inttistoorien* pohjalta nuoret joutuvat miettimään omaa suhtautumistaan ja tahtoaan osallistua Suomen sotilaalliseen puolustamiseen ennen omia kokemuksiaan. (Hoikkala, Salasuo & Ojajärvi 2009, 55.) Tällaiset inttistorit ovat tarinoita, joita jokaisella varusmiespalveluksen suorittaneella on. Ne ovat muistoja niin hyvistä kuin huonoistakin hetkistä. Kavereilta kuultujen tarinoiden vaikutus nuoren luomaan kuvaan varusmiespalveluksesta ja maanpuolustuksesta riippuu paljolti siitä, minkälaisia arvoja ne ovat perheen omassa keskuudessa. Nuoren omat perheeltä omittut asenteet ja arvot luovat pohjaa nuoren käsityksille. (Haapanen, 2011, 14–15.)

3.2 Nuorten maanpuolustustahdon merkitys

Asevelvollisuus pakottaa suomalaiset nuoret miehet ottamaan kantaa yleiseen asevelvollisuuteen ja maanpuolustukseen (Nurmela & Sinkko 2011, 113). Näin jokaisella nuorella on jonkinlainen ennakkosuhtautuminen asevelvollisuutta ja maanpuolustusta kohtaan. Yleisen asevelvollisuuden myötä maanpuolustustahdon nähdään koskevan usein asevelvollisuuden suorittamisen muodossa tavalla tai toisella. Nurmelan & Sinkon (2011) mukaan 15–24-vuotiaan miehen on kuitenkin tehtävä ratkaisu varusmiespalveluksen suorittamisesta suuntaan tai toiseen. Tehdyllä ratkaisulla on merkitys miehen arvomaailman muotoutumisessa, jossa hänen valintansa ennen palvelusta ja sen aikana muokkaavat hänen käsitystään maanpuolustuksesta. (Nurmela & Sinkko 2011, 115–116.) Hoikkalan ym. (2009) mukaan asevelvollisuudesta johdun maanpuolustustahto voidaan nähdä nuorten keskuudessa eräänlaisena miehisenä velvoitteena tai pakkona. Velvoite ja pakote tulevat ilmi Suomen perustuslaissa. (Hoikkala ym. 2009, 56.)

Osalle nuorista maanpuolustustahto voi merkitä ainoastaan varusmiespalveluksen suorittamista, eikä niinkään todellista halua puolustaa Suomea sotilaallisessa kriisissä. Miehisen velvollisuuden isänmaan puolustajana koetaan olevan täytetty, kun palvelus on suoritettu. Varusmiespalvelusta ja sen suorittamista ei välttämättä nähdä velvoitteena varsinaiseen maanpuolustamiseen. Varusmiespalvelus nähdään onnistumisen elämyksiä tarjoavaksi yhteiseksi palveluskokemukseksi ja todellinen reservin ajan merkitys unohdetaan (Turunen 2005, 122).

Riippuen nuorten henkilökohtaisesta kehitymisestä ja valmiuksista maanpuolustustahto ei välttämättä merkitse nuorelle mitään. Nuorilla ei ole varsinaista kosketuspintaa, mitä maanpuolustustahto henkilökohtaisesti tarkoittaa, eikä käsitystä siitä, mitä se heille merkitsee. Tällaiset syvemmät merkitykset muodostuvat usein juuri palveluksen aikana saaduista kokemuksista ja tuntemuksista. Varusmiespalveluksen aikana tehdyt valinnat luovat ja vahvistavat maanpuolustustahtoa (Nurmela & Sinkko 2011, 113). Sinkon (2009, 7) tutkimuksen mukaan palveluksessa olevien varusmiesten maanpuolustustahto on jopa paremmalla tasolla kuin muilla kansalaisilla.

3.3 Nuorten maanpuolustustahdon ja asepalveluksen välinen suhde

Karkeasti yleistäen voidaan ajatella korkean maanpuolustustahdon omaavien nuorten astuvan innolla palvelukseen. Tällainen nuori hakeutuu mahdollisesti vaativampiin erikoiskoulutuksiin tai vähintään johtajakoulutukseen. Heikomman maanpuolustustahdon omaavien nuorten päämääränä todennäköisesti on suorittaa palvelus mahdollisimman nopeasti ja helposti. Palvelusajan pituuden vaikutus maanpuolustustahtoon näkyy myös varusmiesten loppukyselyissä. Johtajakoulutuksen saaneilla on korkeampi maanpuolustustahto kuin miehistökoulutuksen saaneilla (Sinkko, Harinen & Leimu 2008, 13). Maanpuolustustahto varusmiespalvelustaan suorittavilla nuorilla voidaan nähdä näin myös varusmiesten palvelusmotivaationa (Puolustusministeriö 2010, 22).

Nuoren asepalvelus kasvattaa erityisesti henkilökohtaista maanpuolustustahtoa ja antaa välineet jäsentää sitä. Varusmiespalveluksen suorittaminen on nuoren väline kanavoida maanpuolustustahtoaan jatkossa. Asepalveluksen jälkeen maanpuolustustahtoinen nuori voi liittyä erilaisiin reservijärjestöihin ja harrastaa aktiivista maanpuolustustahdon ylläpitoa osallistumalla kertaus- ja vapaaehtoisiin harjoituksiin.

Nuori voi myös olla isänmaallinen ja maanpuolustustahtoinen, mutta hän ei halua suorittaa varusmiespalvelusta. Asevelvollisuuden vaihtoehtona terveydellisten tai ideologisten syiden takia on siviilipalvelus, joka myös perustuu maanpuolustusvelvollisuuteen ja joka on mainittu perustuslaissa (Hoikkala ym. 2009, 198).

3.4 Nuorten maanpuolustustahdon nykytilanne

Sampo Terho toimitti vuosina 2009 ja 2010 tutkimuksen, joka kartoitti kutsuntaiässä olevien nuorten maanpuolustustahtoa. Kyseinen tutkimus oli suunnattu nimenomaan nuorille, jotka eivät ole vielä suorittaneet varusmiespalvelustaan. Kysely ei ole suoraan verrannollinen tähän päivään maailmantilanteen muuttuessa jatkuvasti. Tutkimuksen tuloksia voidaan kuitenkin käyttää pohjaoletuksena tämän hetkiseen tilanteeseen.

Vuonna 2010 89 prosenttia kyselyyn vastanneista pojista olisi valmis puolustamaan Suomea, vaikka lopputulos näyttäisi epävarmalta (Terho 2010, 103). Saman tutkimuksen mukaan 74 prosenttia pojista suorittaisi asepalveluksen, vaikka se olisi vapaaehtoinen. Pojista 76 prosenttia pitää Suomen itsenäisyyttä niin tärkeänä asiana, että olisi valmis vaarantamaan henkensä sen puolesta (Terho 2010, 103).

Asepalvelustaan vielä suorittamattomien maanpuolustustahto näyttäisi siis ainakin Terhon vuoden 2010 tehdyn tutkimuksen mukaan olevan korkealla huolimatta siitä, ettei vastanneilla ole vielä henkilökohtaista tarttumapintaa maanpuolustukseen. Näin ollen nuoret ovat muodostaneet vahvan maanpuolustustahdon jotakin muuta kautta. Erittäin tärkeänä Suomessa puolustamisen arvoisena nuoret pitivät henkilökohtaista turvallisuutta, kansalaisoikeuksia, hyvinvointivaltiota ja itsenäisyyttä (Terho 2010, 105). Nämä olivat neljä eniten ääniä saaneet kohdat. Tästä voidaan päätellä, että nuorten maanpuolustustahto kulminoituu itseään ja muita ihmisiä läheisesti koskettaviin kansalaisoikeuksiin enemmän kuin esimerkiksi kristinuskoa, kansallislaulua tai kulttuuria kohtaan, joita ei pidetty niin tärkeinä.

Nuoret kykenevät siis tarkentamaan, mitä he haluavat Suomessa puolustaa eli mitkä asiat ovat heillä tärkeitä ja puolustamisen arvoisia. Tämä on pohjana vahvan maanpuolustustahdon rakentumiselle. Ilman yksilölle henkilökohtaisesti puolustamisen arvoisia asioita maanpuolustustahdon pohja ei ole vahva (Terho 2010, 111). Vahvat kansalaisiin painottuvat asiat ovat voimakkaita indikaattoreita vahvasta maanpuolustustahdosta.

Edellä olevasta voidaan päätellä asevelvollisuuttaan vielä suorittamattomien nuorten miesten maanpuolustustahdon olevan kohtuullisen hyvä. Heillä näyttää olevan vahvoja mielipiteitä ja kiinnostusta maanpuolustukseen. Tämän hetken maailmanpoliittinen tila on saattanut kasvattaa nuorten intoa puolustaa maataan. Maanpuolustustahto vaatii konkreettisen uhkakuvan omaa valtiota kohtaan säilyttääkseen mielekkyytensä (Terho 2010, 111).

3.5 Nuorten käsitys maanpuolustustahdosta

Terhon tutkimuksen pohjalta voidaan arvioida nuorten käsityksien olevan samankaltaisia kuin aikuisilla. Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunnan 2010 kaikille miesten ikäluokille tekemään kysymykseen ”Suomea tulisi puolustaa kaikissa tilanteissa, vaikka tulos näyttäisi epävarmalta” myönteisesti vastasi 76 %. Terhon pelkästään nuorille teettämään samaan kysymykseen, vastaukset olivat vielä korkeammat (89 %) (Terho 2010, 103). Nuorilla miehillä tulos on jopa vielä yli kymmenyksen korkeampi kuin kaikkien ikäluokkien tulos (Terho 2010, 103). Näin voidaan olettaa, että nuorten käsitys maanpuolustustahdosta vastaa osiltaan vanhempien käsitystä. Ainakin nuorten arvot ja asenteet, jotka ovat vanhemmilta periytyneet, ovat jokseenkin samansuuntaisia.

Nuorten korkeampi luku maanpuolustustahdossa voi johtua juuri omakohtaisen konkreettisen käsityksen puuttumisesta Suomen aseellisesta puolustamisesta. Tämä käsitys on valtaosalla vanhemmista kyselyyn osallistuneilta. Koska nuorilla ei ole käytännön kokemusta Suomen puolustamisesta, he saattavat nähdä oman todellisen tahtonsa hieman ruusuisempana.

Nuorten käsitys omasta maanpuolustustahdosta on rakentunut heidän omille ennakkokäsityksilleen Suomen puolustusvoimista, puolustuskyvystä ja omista kyvyistään niiden osana. Tähän ovat lisäksi vaikuttaneet erilaiset mielikuvat, joita nuoret ovat imeneet tämän päivän tietoyhteiskunnan tiedonlähteistä. Nuorten käsitystä ei saa nähdä negatiivissävytteisenä, vaan positiivisena lähtökohdaksi sille, miten he jatkossa rakentavat omaa käsitystään. Positiivisesta käsityksestä on parempi lähteä esimerkiksi varusmiespalveluksen suorittamiseen.

4 HAASTATTELU JA SEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Fenomenografian lähtökohdat

Fenomenografia on laadullisen tutkimuksen analyysimenetelmä, joka tarkastelee miten eri ihmiset kokevat jonkin ilmiön tai asian ja millaisia käsityksiä heillä asiasta on. (Jyväskylän yliopiston julkinen oppimateriaali Koppa). Fenomenografisen analyysin avulla tutkija pystyy analysoimaan haastateltavien henkilökohtaiset ajatukset ja käsitykset tutkittavasta asiasta. Fenomenografinen analyysi ei ole kiinnostunut tutkittavasta ilmiöstä sinänsä, vaan ihmisten käsityksistä siitä (Virtuaaliammattikorkeakoulu). Tässä tutkimuksessa maanpuolustustahto itsessään ei ole tutkittava asia, vaan nuorten siitä muodostamat käsitykset. Tarkoituksena ei ole syöttää valmiita vastausvaihtoehtoja haastateltaville, vaan päinvastoin antaa heidän itse jäsentää omia ajatuksiaan ja käsityksiään. Jokaisen haastateltavan vastaukset käsitellään omina kokonaisuuksina. Varsinaista oikeaa tai väärää käsitystä tai kokemusta ei ole. Kuitenkin tutkimuksen kannalta on tärkeää, että haastateltava perustelee ajatuksensa loogisesti.

Tutkijan ja haastattelijan rooli haastattelussa on ohjata haastateltavaa pysymään aiheessa ja mahdollisesti jatkokysymyksillä tarkentaa haastateltavien ajatuksia ja täsmentää vastauksia. On kuitenkin tärkeää, ettei haastattelijalla johdattele tai ohjaa haastateltavan ajatuksia. Tutkija rakentaa fenomenografian avulla haastattelun perusrungon, joka on kaikille haastateltaville samanlainen. Kuitenkin rungon pohjalta haastattelut voivat olla hyvin eri luontoisia haastateltavasta riippuen.

4.2 Haastattelun teemat

Tutkimuskysymykset jakautuivat kahdeksi teemaksi, jotka Sinkko, Harinen ja Leimu olivat havainneet toimiviksi mittareiksi tutkiessaan varusmiesten maanpuolustustahtoa (Sinkko ym. 2008, 59–60).

Tutkimuskysymyksistä muodostetut pääteemat ja niiden alle muodostuvat tarkentavat osat:

1. Yleinen käsitys maanpuolustustahdosta
 - Mitä maanpuolustustahto on?
 - Mistä maanpuolustustahto syntyy
 - Mikä/mitkä tekijät vaikuttavat maanpuolustustahdon syntyyn?

2. Henkilökohtainen käsitys maanpuolustustahdosta
 - Mitä maanpuolustustahto merkitsee henkilökohtaisesti?
 - Onko maanpuolustustahtoa? Miten se näyttäytyy?
 - Suhtautuminen varusmiespalvelukseen, aikooko suorittaa vai ei?

4.3 Teemahaastattelun runko ja kysymykset

Eskolan & Suorannan (1998) mukaan teemahaastattelu on haastattelumuoto, jossa haastattelun aihepiirit eli teema-alueet on etukäteen määrätty. Haastateltavat kysymykset eivät ole strukturoidun haastattelun kaltaisesti tarkassa muodossa tai järjestyksessä. Haastatteli käy kuitenkin kaikki teema-alueet läpi haastateltavan kanssa miten haastattelu parhaiten etenee. (Eskola & Suoranta 1998, 86.) Tässä tapauksessa haastattelijalla oli apunaan haastattelun muistirunko, joka oli kaikissa haastattelutilanteissa sama. Näin varmistuttiin siitä, että kaikki aihealueet käytiin läpi jokaisen haastateltavan kanssa. Teemahaastattelu mahdollisti rennon ja luontevan haastattelutilaisuuden haastattelijan ja haastateltavien välille. Näin haastateltavilla oli mahdollisuus muodostaa käsityksiään luontevasti ja johdonmukaisesti.

Teemahaastattelun runko on lähtökohta jokaiseen haastatteluun. Runko toimi jokaisen haastattelun aloittajana ja siihen oli helppo palata keskustelun pitämiseksi aiheessa. Kuitenkaan rungon avulla ei voitu laatia mahdollisia syventäviä kysymyksiä, koska haastateltavien vastauksia oli mahdoton ennustaa. Rungon avulla voitiin kuitenkin valmistella muutamia mahdollisia ja todennäköisiä syventäviä kysymyksiä haastatteluun.

Teemahaastattelun runko muodostui pääteemojen pohjalta. Haastattelu oli jaettu teemojen mukaan kahteen osaan: *yleinen käsitys maanpuolustustahdosta* ja *henkilökohtainen käsitys maanpuolustustahdosta*. Näiden teemojen pohjalta muodostettiin seuraavat kysymykset haastattelun rungoksi:

- 1 Yleinen käsitys maanpuolustustahdosta
 - Mitä maanpuolustustahto mielestäsi tarkoittaa?
 - Mistä maanpuolustustahto mielestäsi syntyy?
 - Mikä/mitkä tekijät mielestäsi vaikuttavat maanpuolustustahdon syntyyn?

- 2 Henkilökohtainen käsitys maanpuolustustahdosta
- Mitä maanpuolustustahto merkitsee sinulle?
 - Oletko mielestäsi maanpuolustustahtoinen? Miten se näkyy elämässäsi?
 - Aiotko suorittaa varusmiespalveluksen? Miksi/miksi et?

4.4 Haastateltavat henkilöt ja haastattelun toteutus

Tutkimukseen osallistui kuusi nuorta miestä Satakunnasta. Kaikki osallistuivat vapaaehtoisesti. Heidät valittiin haastatteluun sattumanvaraisesti halukkaiden joukosta ilman ennakkotietoa. Haastateltavat olivat kaikki 18 vuotta täyttäneitä lukiolaisia samasta koulusta. Kaikki haastateltavat asuivat kotona vanhempiensa luona ja olivat aloittaneet ylioppilaskirjoitukset syksyllä. Tällä mahdollistettiin haastateltavan joukon mahdollisimman pienet keskinäiset erot sen hetkisessä elämäntilanteessa.

Haastateltavat henkilöt eivät saaneet tarkkaa ennakkotietoa haastattelusta. Heille ilmoitettiin ainoastaan haastattelun aihepiirin liittyvän maanpuolustustahtoon. Haastattelun alussa henkilöitä rohkaistiin vastaamaan oman henkilökohtaisen mielipiteensä mukaisesti, eikä niin kuin haastattelija mahdollisesti haluaisi heidän vastaavan. Lisäksi haastattelun alussa henkilöiden kanssa keskusteltiin vapaasti mahdollisen jännityksen laukaisemiseksi ja rennon avoimen ilmapiirin muodostamiseksi.

Haastattelu toteutettiin suljetussa huoneessa kahden kesken. Haastattelija ja haastateltavat istuivat pöydän ääressä vastakkain, jolloin katsekontakti mahdollistui haastattelijan ja haastateltavan välille. Haastattelijalla oli päällään sotilaspuku, joka saattoi vaikuttaa haastateltavien alkujännitykseen. Tämä otettiin kuitenkin huomioon ja ennen haastattelun aloittamista tilannetta pyrittiin rentouttamaan yleisellä keskustelulla. Haastattelun alkaessa painotettiin, ettei vastauksissaan tule ottaa huomioon haastattelijan sotilastaustaa, vaan vastata juuri omien käsitysten pohjalta. Haastattelu nauhoitettiin, jolloin haastattelijan ei tarvinnut keskeyttää haastateltavaa, vaan keskustelu oli sujuvaa ja eteni luontevasti. Haastattelujen kesto vaihteli 12-16 minuuttiin. Haastateltavat eivät keskustelleet toistensa kanssa haastattelujen välissä.

5 AINEISTON ANALYYSI

5.1 Nuorten yleinen käsitys maanpuolustustahdosta

Yleinen käsitys maanpuolustustahdosta jakautui haastateltavien kesken pääosin kahteen kategoriaan. Ensimmäisenä kategoriana maanpuolustustahto nähtiin itsenäisyyden säilyttämisen haluna ja sen puolustamisena. Toinen kategoria muodostui nuorten käsityksistä, joissa he eivät kyenneet määrittelemään maanpuolustustahtoa omalta osaltaan.

Maanpuolustustahto ymmärrettiin kolmen haastateltavan mukaan **itsenäisyyden säilyttämisen haluna ja maanpuolustamisena**. Haastateltavat jäsensivät käsityksensä itsenäisesti eikä heidän vastauksiaan tarvinnut täsmentää.

”Halu puolustaa tätä omaa maata ja pitää Suomi itsenäisenä”.

”Mmm. Se et... jos nyt tulee joku valtion turvallisuutta uhkaava tekijä, onks se sit suoranainen hyökkäys tai, tai epäsuoraan niin et kuinka halukas on estämään sen aiheuttamat haitalliset vaikutukset yhteiskunnalle”.

”No se on se et kuinka niinku et tärkein kokee niinku maanpuolustuksen sinänsä et niinku pitääkö Suomella olla armeija ja pitkäkö Suomea tarvittaes puolustaa vai pitäskö vaa nostaa kädet pystyy.”

Isänmaallisuus ja patrioottisuus liitettiin myös vahvasti maanpuolustustahdon määrittämiseen ja niiden nähtiin olevan läheisesti liitoksissaan toisiinsa.

”No joo, juu et kai isänmaallinen, niinku hyvin patrioottinen henkilö niinku halua puolustaa omaa maataan”.

”Joo o joo kyllä se suomalaisuus kyl se tulee kans ekan ku puolustus on kyse maanpuolustamisesta”.

Toinen pääkategoria, joka vastaajien keskuudessa muodostui, oli **kyvyttömyys muodostaa yksiselitteistä käsitystä maanpuolustustahdosta**. Haastateltavat eivät pystyneet jäsentä-

mään, mitä maanpuolustustahto heille merkitsi tai eivät kyenneet pukemaan sitä lauseiksi omin sanoin.

”Mää en tarkkaan ees tiedä koko käsitettä, et tarkottaakse niinku yksittäistä henkilöä kohtaa vai niinku?”

”Jaa niiku vapaaehtoisesti mennä armeijaa ja niiku. En mä oikein tiedä”.

”Ööö no mulle se tuo mieleen tahtoa puolustaa isänmaata mut emmä ny osaa sitä nii kauheesti määritellä, mutta ööh ei tuu mitää muut mieleen.”

Haastateltavia auttaessa lisäkysymyksiin he liittivät maanpuolustustahdon pääosin läheisesti isänmaallisuuteen ja armeijaan varsinaisen maanpuolustamisen sijaan.

”Juu juu liittyy ja ylipäätää puolustus- ja ulkopoliittisiin suhteisiin ja rauhanturvaoperaatioihin sun muihin.”

”No joo, juu et kai isänmaallinen, niinku hyvin patrioottinen henkilö niinku halua puolustaa omaa maataan.”

Maanpuolustustahdon nähtiin syntyvän suomalaisille pääosin kahdesta kategoriasta: **itsenäisyyden arvostamisesta** ja **kulttuurin ja kasvatuksen vaikutuksista**. Itsenäisyyden arvostaminen esiintyi useiden haastateltavien käsityksissä. Itsenäisen valtion itsemääräämisoikeuden, omien arvojen ja hyvän elintason arvostaminen ja säilyttäminen olivat keskeisiä asioita, joista maanpuolustustahdon nähtiin muodostuvan.

”Eiks siihe ollu se joku vanha sanonta, että ruotsalaisia emme ole ja venäläisiksi emme halua, olkaamme siis suomalaisia. Se nyt tuntui olevan sellane ensimmäinen joka tulee mieleen.”

”No varmaa just tai se, et joku perintö sieltä nii sodist venäjää vastaa ja sit ollaa oltu niimku Ruotsi valla alla. Kuitenki sit ku vertaa noihi naapurimaihin ni Suomi on ollu itsenäinen sen verta vähän aikaa, vaik onki oltu jo mont vuot. Varmaa se tärkein.”

”No varmaa sit siitä et halutaa päättää itse omist asioist täällä ja omalt osalta iha perus patrioottisuudesta niinku näist perus tuntematon sotilas tyyppisest itsenäisyyspäivä sun muut. Ja ehkä iha siit et tääl on asiat iha jees et sitä o hyvä pitää yllä.”

”Sillee, voi olla et osansa, mut osa voi ol ihan vaan sillä et tääl on olot nyt melko hyvin ja halutaan ettei ne huononis.”

Toiseksi merkittäväksi kategoriaksi maanpuolustustahdon syntyyn suomalaisille nähtiin **suomalaisen kulttuurin ja kasvatuksen merkitys**. Koulujen, yhteiskunnan ja perheen tuoma vaikutus suomalaisille koettiin olevan syy maanpuolustustahtoon.

”Ööö no kyl kyl mä sanoisin et se on hyvin täs kasvatukses kiinni että halutaan puolustaa niitä omia arvoja ja mitä luulee et on paremmat kuin muilla ja nii.”

”No kyl se must menee sillai et isovanhemmat kertoo sellasii tarinoita ja sit on kuullu kans omast papast joka on ollu kans sodas. Ja sit joku kerta uimahallillaki, joku veteraani tuli puhumaa ja esitteli jotai arpiaa siin nii et kranaatisirpale menny läpi ja. Semmosist jutuist perimätietona.”

”Mmm ehkä vähemmän se tulee siinä suomalaisena olemisesta mut niinku koulut on just siinä aika hyviä. Ja sit se riippuu iha millasessa perheessä on sattunut olemaan mut siis joissaki siit ei välttämät välitetä ja joissaki siit taas välitetään, että pidetään itsenäisyyspäivänä vapaata ja niin edespäin. Se on vähä et tekeeks siitä numeron vai ei mut koululla siin on aina jotakin.”

Maanpuolustustahto-käsitteen syntymiseen vaikuttavia tekijöitä kysyttäessä haastateltavat muodostivat käsityksistään myös kaksi kategoriaa, jotka olivat usein läheisesti liitoksissa toisiinsa: **suomalainen kulttuuri ja oman valtion arvojen ja itsenäisyyden arvostamisen**. Vanhempien ja läheisten arvot nähtiin periytyvän osana kasvatusta ja sitä kautta siirtäen myös maanpuolustustahtoa eteenpäin.

”No varmaa just et lapsenaki saa ehkä just niinku koulun kautta ja muualta tiedon siitä et ja sit niinku se asia ja sit niinkun just varmaa siin on vaikuttanu just se et lapsen näytetään tuntematont sotilast katotaa ja muu tämmönen perus ja ja sit varmaa kans iha tosiaa se et niinku et tosiaanki niinku maailmanlaajuisesti ei mee kovi hyvin mut tääl menee, et se on kans sem-

monen et tosiasiaa sitä kuuluis kans niinku pitää yllä. Niist kahest ehkä määhän ainaki ite kokisin sillai et semmonen kumpuaa.”

”Kyl määhän uskon, et se varmaa on kaikkein vahvin mun mielest, et niinku se just muodostaa sitä kaikkein eniten, et just et joku isovanhemmat on ollu sodan aikana. Ja sit sillai ni kyl se sit varmaa sitä vahvistaa sitä niinku halua puolustaa maataan.”

”Määhän melkein sanoisin et se on se perhe ja lähipiiri mikä siin on mikä vaikuttaa”

Oman valtion itsenäisyys ja sen arvojen säilyttäminen koettiin vahvimmaksi maanpuolustus-
tahtoon vaikuttavaksi tekijäksi.

”Öö tälläne itse tai yhtenäisen niinku tota kansalaisuuden kuva niinku suomalaisuus ja tälläne. Halutaa erottuu muista ni ja öö se jotenki”

*”No kai sit jos emmä tiä just sit se patrioottisuus ja maallisuus vaikuttaa sit kai kaikist eniten. Emmä oikee osaa sillee muuta sanoo tai sit joku semmonen tietty ylpeys tai sit sanotaanko et niinku joku esimerkiksi joku urheilija tyylä et omal maal tuo ylpeyttä jollaki urheilusuoritus-
sel ni olis se ny sit kauheeta ajatella et edustais jotai muuta maata ku joutuis jonku toise val-
lan alle.”*

*”Nii et jos joudutaan esimerkiksi toisen vallan alle ni sit se hyvä elintaso ei välttämättä py-
sykkää ni se et saa itte päättää omist asioistaa. Se on se tärkein.”*

”Joo. Se mitä on, ni tua, ei haluta antaa sitä pois”

Yhdelle haastateltavista maanpuolustustahtoon vaikuttavista tekijöistä nousi esiin ulkoinen
painostus ja uhkakuvat.

*”Se mitä ympäristössä tapahtuu ja mikä Suomea oikeastaan uhkaa. Et jos ei oo mitään teki-
jöitä mitkä elämää täällä lintukodossa haittais ni se ei ole kauhean suuri. Et mietitään et mi-
hin puolustus nyt tarvitaan. Mut sit jos venäläiset vähän rähinöi rajan takana niin sit se nou-
see kummasti”*

5.2 Nuorten henkilökohtainen käsitys maanpuolustustahdosta

Henkilökohtainen merkitys maanpuolustustahdosta jakautui huomattavasti laajemmin eri käsityksiin kuin yleinen maanpuolustustahto. Haastateltavien käsityksistä muodostui kuitenkin kaksi pääkategoriaa. Osa haastateltavista **ei pystynyt sitomaan käsitettä maanpuolustustahtoa itseensä** ja osa koki sen jonkinlaisena **Suomen puolustamisena**, pääosin sotilaallisena.

Haastateltavat, jotka eivät pystyneet sanomaan, mitä maanpuolustustahto heille henkilökohtaisesti merkitsee, sitoivat sen usein osana isänmaallisuuteensa. **He eivät kyenneet liittämään maanpuolustustahtoa itseensä tai mahdollisiin omiin toimiinsa.**

”No se merkitsee mulle oman maan säilymistä ja yhteis maan yhteiskuntarakenteen säilymistä. Emmää osaa sitä muuten.”

”No kai määhän sit oo iha et niinku et en haluis ol minkää muun valla alla et se on et sit et ollaa kuitenkin sit suomalaisii et ei haluu kuuluu mihikää muuhu et liitetää liia vahvasti. Et emmä ny sit semmone oo et tarttuisin aseisiin iha koska vaa et puolustaakseni omaa maata mut. Enemmän uskon sit just semmosseeseen politiikkaa et se.”

Yksi haastateltavista koki maanpuolustustahdon merkitsevän itselleen läheisesti varusmiespalveluksen suorittamista.

”No mulle se tarkoittaa sitä et mä haluu iha vapaaehtosesti mennä asepalvelukseen ja toi mä haluu itseasias hakee viel taisteluskeltajaks ja sit tota se on mun tota haaste mitä mä haluan tehdä.”

Kuitenkaan maanpuolustustahtoa ei vielä pystytty sitomaan mahdolliseen todelliseen henkilökohtaiseen sotilaalliseen puolustamiseen.

”Määhän tarkkaa osaa sanoo siitä mitää et se o täl hetkel nii utopistinen ajatus viel et.”

Yksi haastateltavista pystyi kuitenkin kohdistamaan oman maanpuolustustahto käsityksensä suoraan mahdolliseen omakohtaiseen sotilaalliseen puolustamiseensa.

”Siis. Kyl mä ainakin itte oon sitä mieltä et kyl mä oon valmis se ase kädes puolustamaan Suomea jo ois niinku joku uhka et”

Loput haastateltavat kokivat maanpuolustustahdon merkitsevän heille Suomen arvojen ja itenäisyyden turvaamista joillakin keinoilla erittelemättä erityisesti sotilaallisia keinoja.

”Ehkä vähä sitä mitä mää oon täs sanonukki et just jälleen kerran täällä kun asiat menee hyvin ni sitä kuuluu puolustaa ja me ollaa itsenäisenä kyetty pysymään ja se on ollu meil Suomen kannalta hyvä asia ja sen takii se on tärkeää. Ja myös Suomessa niinku on suomalainen kulttuuri ja Suomi on silti kansa on niinku ei mikää muu kansa et sen takii Suomes elävä perus nationalisti tarvitsee oman valtion jos on omat rajat ja niin päin pois.”

*”Siis ei... Jos ei joku Suomee tekijä uhkaa, ni kyllä mä mielelläni avustaisin siinä et Suomi tai rauha säilyis täällä niin et en niinkään niin et menisin metsään rynnäkkökiväärin kans ampu-
maan vaan jos pystyisin älyäni jotenkin hyödyntämään jossain älyllisissä tehtävissä niin kyllä sen mielläni tekisin”*

Kysyttäessä haastateltavien henkilökohtaista maanpuolustustahtoisuutta neljä vastasi suoraan olevansa maanpuolustustahtoisia. Kaksi muuta kertoi olevansa keskivertoa vähemmän maanpuolustustahtoisia, mutta eivät suoranaisesti kieltäneet maanpuolustustahtoaan.

Yleisimpänä tapana maanpuolustustahdon näyttäytymiseen omassa elämässä oli **halu suorittaa varusmiespalvelus.**

”No just sillä et mä haluun men asepalvelukseen ja jos sit jotai myöhemmin tulee ni et täytyis jonkinäköst yleist järjestyst men ylläpitää tai jotai muut ni valmis siiheki olis.”

”Mää tykkään osallistua yhteiskunnalliseen asioiden ratkomiseen ja mää oon tietenkkin tota asepalvelusta suorittamaan menossa ens kesänä.”

”No emmä tiä erityisemmin se ei varmaa näyttäydy. Armeijassa sitten taas mää en niinku monet nyt kun nykyään paljon semmost et armeija on niinku aikuisten leikkikoulu ja tämmöstä et itse en kuitenkaa siihe yhdy, vaik armeijaa ei nyt tarvittais ni sitä voidaa yhtä hyvin tarvia myöhemmin. Et siin niinku omas mielipitees ehkä näkyy sen suhteen ja et kyl senki suhtee on

hieman myös kunnianhimoo et sen vois jos niinku aikaa on ja ei pääse opiskelemaan ennen sitä ni pyrkiä RUKkii tai AUKkiin ja näihin muihin.”

Haastateltavat, jotka kokivat olevansa keskivertoa vähemmän maanpuolustustahtoisia, liittivät **haluttomuutensa varusmiespalveluksen suorittamiseen**, eivätkä niinkään varsinaiseen Suomen puolustamiseen.

”Armeijaan meno ei ihan hirveesti jaksa kiinnostaa et mielummin ehkä jättäisin kuitenkin menemättä mut toisaalta tosiaan jos on uhkaavia tekijöitä ni mielelläni kyl oman panokseni antaisin mut.”

”No kyl mää sit jollaki tasol mut just sit se et ei se yleinen asevelvollisuus must mikää kauhee hieno juttu oo et ei kauhee mones länsimaas sitä enää oo et palkka-armeija olis must varmaa parempi ratkasu. Emmää pidä itteeni mitenkää erityisesti sillai nii et kauhee halukas sotimaa.”

”No emmä tiä et näkyys se sillai päivittäisesti et varmaa sit siin se näkyis viimeistää ku sin sin armeijaa olis lähdös, et ei sit ot mitää 12 kk komennust itellee et se o sit semmone puolen vuoden suuri piirtei.”

Kysymykseen ”Mistä maanpuolustustahto haastateltavilla syntyy?” muodostui lähes samat kaksi vastauskategoriaa kuin aiemmin. Noin puolet **ei kyennyt jäsentämään, mistä heille maanpuolustustahto muodostuu**. Loput haastateltavat näkivät **yhteiskunnan kasvatuksen ja maailmantilanteen** luovan maanpuolustustahtoa.

”Öö kai se on emmää ei se oo varmaa johtunu tai se on varmaa kaikkien näiden pienien asioiden kulminaatio mää sanoisin. Tai sit se on vaa iha itsenäinen oma päätös tai emmää osaa sanoo.”

”Perhe, koulu ja sit tai vähä niiku perhe ja yhteiskunta just et koulu sen osalta et niinku näytetään tuntematon sotilast ja on olemas sotahistoriaa ja viel lukiossaki sitä opetetää et miten asiat on menny ja sillai ni.”

”Siin varmaa sit jonkin verran semmone ennakkoluulosuus tai epäluulosuus niinku erinäisiä naapureitamme kohtaan ja sit tua semmone... Se et näkee millai tääl asiat toimii, et kaikki on

niinku ainakin pääpiirteissään hyvin ni tua se et haluaa niinku pitää sen asian myös sellase-na.”

”No siis... Varmaa jonkin verran niinku perheestä sillai sit kuitenkin niinku mediahan nyt, tää ukrainkin kriisihän on niinku näkyny hirveesti tuol mediassa ni se sit varmaa tietenki terästää sit entisestään sitä et on tua. On olemassa joku sellanen iso peikko joka saattaa pahottaa mielensä ja tehdä ikäviä asioita.”

”Suomessa asiat on melko hyvin ja mediasta kyl selviää et kaikkial muualla asiat ei ole niin hyvin et et haluaisin säilyttää hyvät olot täällä.”

Kaikki haastateltavat aikovat suorittaa varusmiespalveluksen. Syyt olivat erilaisia. Suurim-
malle osalle **varusmiespalvelus tarjoaisi kokemuksia, kuntoilua ja etuja työelämässä.**

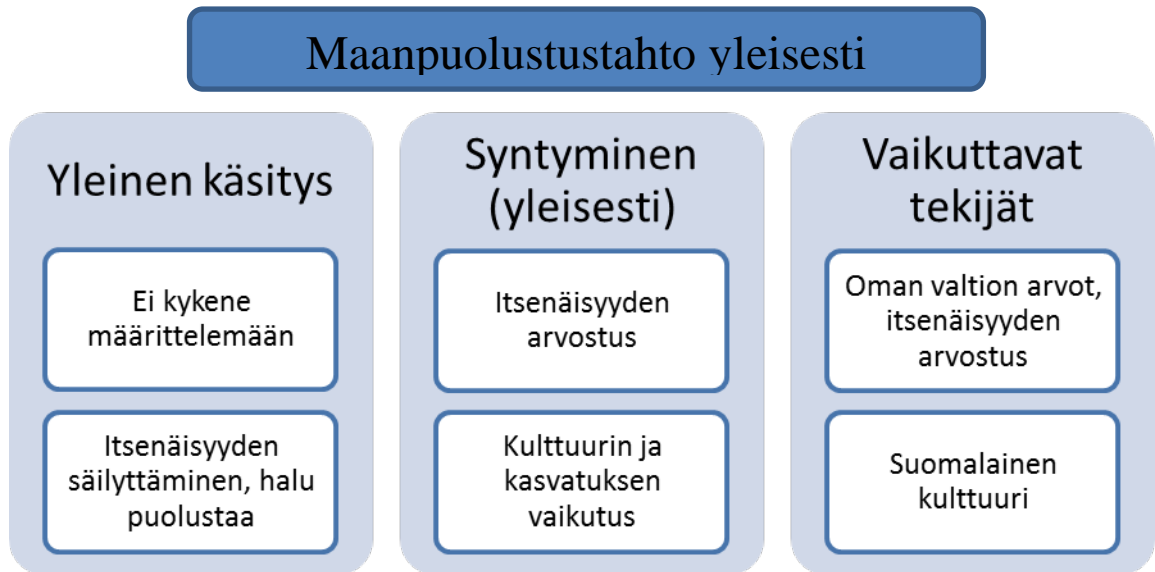
”No must se niinku tota luo pohjaa tota työelämälle, musta ainaki emmää tiä. Emmää osaa sanoo.”

*”No kai se nyt on sit iha hyvä plussa CV:hen, et on käyny armeijan ja et sit kai siel sit aikuis-
tuu ja oppii sit vähä tavoil.”*

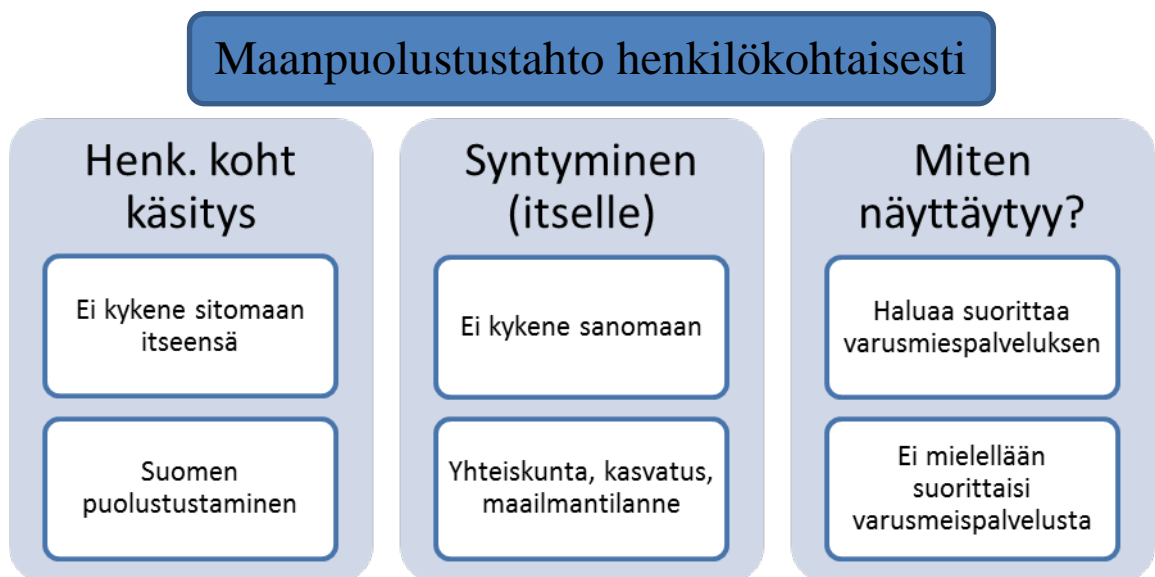
*”No ensinäkin koska mul ei oo mitää syytä olla sitä suorittamatta ja siks koska on se iha mie-
lenkiintoista kyllä et siit tulee et just osittain partion takii se ei tunnu sinänsä minkäänlaiselta
haasteelta vaik sitäkin se tulee varmasti olemaan mut se et ollaan varusmiespalveluksessa ja
asutaan yhdessä pitkän aikaa ni se ei oo se ei oo mikää uusi juttu sinänsä. Ja se o myös iha
mielenkiintoinen, et totta kai siin on myös mukana se lapsellinen et päästään pelaamaan kaik-
kien hienojen vehkeiden kanssa ja muut tämmöstä ja mut sis joo o. Se nää syyt siinnä kiinnos-
taa.”*

*”Ei semmone pieni kuntokoulu täs nyt pahaa tekis. Mut se, kuuluu ikään ku osana tätä suoma-
laist kulttuuria, sit kuitenkin semmonen.”*

*”Siinä, sitä arvostetaan enemmän työhaussa enemmän kuin siviilipalvelusta joissakin pai-
koissa ja sit jos mä onnistun puolella vuodella sen suorittaa ni sit pääsee kuitenkin lyhyemmäl-
lä ajalla ku siviilipalvelus ja ei siviilipalveluskaan taas ole kauhee houkutteleva vaihtoehto et
niit palvelupaikkoja on aika vähän.”*

(Kuva 2. Käsityskategoriat maanpuolustustahtosta yleisellä tasolla)

(Kuva 3. Käsityskategoriat maanpuolustustahtosta henkilökohtaisella tasolla)

6 POHDINTA

Haastattelujen yleisilmeenä oli haastateltavien vaikeus pukea ajatuksiaan sanoiksi. Haastateltavilla oli selkeästi omia ajatuksia ja mielipiteitä, mutta niiden esiintuominen ja ilmaisu tuntui haastavalta. Tällaiset aihepiirit ja asiat eivät ole tavallisia tai jokapäiväisiä 18 vuotta täyttäneille ylioppilaskirjoituksiin valmistautuville abiturienteille. ”Maanpuolustus on sellainen arvojen ja asenteiden osa-alue, joka ”aktivoituu” (tai jonka ehkä tarvitsee aktivoitua) rauhan valitessa vain melko harvoin...” (Harinen 2013, 22). Useimmat nuoret paneutuvat näihin aiheisiin vain murto-osan rauhan ajan nuoruudestaan (Harinen 2013, 22). Mielestäni nuorilla ei siis ole vielä riittävästi henkilökohtaista suhdetta asevelvollisuuteen tai maanpuolustukseen. Koulutus, kasvatus ja yhteiskunnan normit antavat välineitä ja mielikuvia jäsentää ja kuvata maanpuolustustahtoa niin kuin se on nuorille opetettu. Suomalainen mies on isänmaallinen ja haluaa puolustaa maataan oman henkensä uhalli. Nämä kasvatuksen ja kulttuurin kautta opitut asiat ja suomalaisuuden miellelyhtymät eivät kuitenkaan tarjoa keinoja sitoa maanpuolustustahtoa omaan elämäänsä. Kasvatuksen ja yhteiskunnan luomat mielikuvat maanpuolustustahtosta vastaavat mielestäni johonkin muuhun kuvaan kuin nuoren omaan sen hetkiseen identiteettiin.

Aineiston analyysin pohjalta luomani käsityksen mukaan juuri kasvatuksen ja suomalaisen kulttuurin ansiosta nuoret kokevat olevansa maanpuolustustahtoisia, mutta eivät vielä osaa kohdentaa maanpuolustustahdon tai maanpuolustamisen merkitystä itseensä. Maanpuolustustahto voidaan nähdä kollektiivisena suomalaisena normina: suomalaisilla pitää olla maanpuolustustahtoa (Nokkala 2005, 214). Lähes kaikki nuoret tunsivat olevansa maanpuolustustahtoisia, mutta osa ei ymmärtänyt sen tarkoitusta niin kuin se yleisesti ymmärretään: haluna puolustaa Suomea.

Haastatteluja analysoidessa tuli ilmi, että nuoret, jotka eivät kyenneet yksiselitteisesti määrittelemään maanpuolustustahtoa yleisellä tasolla, eivät myöskään kyenneet määrittelemään sitä henkilökohtaisella tasolla. Näin ollen voidaan olettaa, että maanpuolustustahto käsitteenä on osalle nuorista kokonaisuudessaan vieras. He osaavat liittää siihen tiettyjä asioita, mutta tarkempi käsitys on epäselvä. Nuoret, jotka taas kykenivät määrittelemään maanpuolustustahdon yleisesti, osasivat myös määritellä sen henkilökohtaisesti. He kykenivät erottamaan maanpuolustustahtoon liittyviä asioita yleisellä tasolla ja henkilökohtaisella tasolla.

Kyvyttömyys ymmärtää maanpuolustustahdon tarkoitusta voi myös johtua siitä, ettei maanpuolustamista osata konkretisoida. Aseellista puolustamista ei osata liittää omaan maahan saatikka omaan toimintaan. Sotaelokuvien taistelukohtauksia ja vanhoja sotatarinoita ei nähdä tapahtumina, jotka voisivat sattua omalle kohdalleen, eikä niitä näin ollen osata edes ajatella. Asepalvelus antaa nuorille välineet ymmärtää, millaista sota ja maanpuolustaminen voisi omalta kohdaltaan olla. Mielestäni vasta asepalveluksen jälkeen nuoret kykenevät kohdistamaan maanpuolustuksen konkreettisesti omiin toimiinsa.

Asevelvollisuus ja varusmiespalveluksen suorittaminen näyttäytyvät nuorille tässä iässä ainoana välineenä jäsentää maanpuolustustahtoaan. Nuoret sitovat maanpuolustustahtonsa haluun suorittaa varusmiespalvelus. Tulos on sinänsä looginen, koska varusmiespalvelus toimii välineenä konkreettiselle mahdollisuudelle puolustaa omaa maataan tarvittaessa. Varusmiespalvelus ei kuitenkaan ole sama asia kuin maanpuolustustahto, mutta nuorille se näyttäytyy ainoana konkreettisena asiana maanpuolustustahdosta tässä elämäntilanteessa.

Tästä huolimatta on mielestäni mielenkiintoista, miten nuoret liittävätkin varusmiespalvelukseen suhtautumisensa maanpuolustustahtoonsa, mutta samalla eivät ymmärrä varusmiespalveluksen sisimmäistä ajatusta. Varusmiespalvelus on väline oman maan sotilaalliseen puolustamiseen. Sen sijaan nuoret kokevat varusmiespalveluksen enemmänkin suomalaisen nuoren miehen elämään kuuluvana kasvamisriittinä - ”*armeijassa pojista tulee miehiä*”. Sen nähdään tarjoavan erilaisia kokemuksia, kuntoilua ja etuja työelämään. Pää tavoite ei näytä suinkaan olevan omien valmiuksien kartuttaminen isänmaan puolustamiseen.

On haastavaa määrittää nuorten maanpuolustustahtoa pelkän asevelvollisuuteen suhtautumisen perusteella. Ainoastaan halu suorittaa varusmiespalvelus ei kerro nuoren todellista maanpuolustustahtoa juuri näiden varusmiespalvelukseen liitettävien käsitysten vuoksi. Todelliset valmiudet nuorella määrittää maanpuolustustahtoaan muodostuvat vasta varusmiespalveluksen suorittamisen jälkeen.

Mielestäni varusmiespalveluksen suorittamisen aikana nuorille valkenee väkisinkin varusmiespalveluksen todellinen tarkoitus. Varusmiespalveluksen *suorittaminen* muodostuukin mielestäni näin ollen keskeiseksi tekijäksi nuorten maanpuolustustahdon määrittämiseen. Sinkon ja Nurmelan (2011) tutkimuksen mukaan varusmiespalveluksen suorittaneet nuoret suhtautuvat maanpuolustukseen selvästi positiivisemmin kuin asepalvelustaan vielä suorittamattomat. Palvelusta suorittamattomien ryhmässä erottui alle 19-vuotiaiden ryhmä, jossa on mah-

dollista, että heidän kohdallaan ajattelu hakee vielä uriaan ja näin ollen ”en osaa sanoa” - vastauksia on enemmän. (Nurmela & Sinkko 2011, 113). Myös Leskisen, Sinkon & Virtasen tutkimuksessa havaittiin varusmiespalveluksen parantavan maanpuolustustahtoa (Leskinen, Sinkko & Virtanen 2012, 39). Varusmiespalveluksen jälkeen nuoret siis ymmärtävät varmemmin, mitä maanpuolustustahto on ja mitä se heidän osaltaan merkitsee. Kun nuori ymmärtää, mitä maanpuolustustahto todella tarkoittaa, hänen on helpompi tunnistaa itsensä maanpuolustustahtoiseksi ja todella tarkoittaa sitä.

LÄHTEET

- Anttila, J. (2007). Kansallinen identiteetti ja suomalaiseksi samaistuminen. Helsingin yliopiston sosiaalipsykologian laitos. Sosiaalipsykologisia tutkimuksia 14. Yliopistopaino. Helsinki.
- Eskola, J. & Suoranta, J. (1998). Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino Tampere. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä.
- Haapanen, J. (2011). Kodin ja koulun vaikutus varusmiespalvelukseen asennoitumiseen. Maanpuolustuskorkeakoulu. Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitos. Pro Gradu – tutkielma. Helsinki.
- Kenttäohjesääntö yleinen osa 2008. (2007). Pääesikunta/suunnitteluosasto. Ohjesääntönumero 202. Edita Prima Oy. Helsinki.
- Harinen, O. (2013) Varusmiesten maanpuolustustahto, kansallinen identiteetti ja kokemukset palvelusajasta. Käyttätymistieteiden laitos. Julkaisusarja 1. Nro1/2013. Juvenes Print Oy. Tampere
- Harju, J. & Huhtanen, J. Helsingin Sanomat 14.2.2015.
- Hoikkala, T. Salasuo, M. & Ojajärvi, A. (2009). Tunnetut sotilaat. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 94. Gummerus Kirjapaino Oy. Jyväskylä
- Kolehmainen, S. (2011) Poliisin arvot eilen, tänään ja huomenna. Teoksessa: Tuominen, J. (toim.) (2011) Nuoret, arvot ja maanpuolustus. Maanpuolustuskorkeakoulu. Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitos. Julkaisusarja 2. Artikkelikokoelmat 6/2011. Edita Prima Oy. Helsinki
- Laitinen, K. (2005). Suomalainen asevelvollisuus. Teoksessa: Laitinen, K. Nokkala, A. (2005) Suomalainen asevelvollisuus – historiaa, haasteita ja tulevaisuutta. Puolustusministeriön julkaisuja 1/2005. Gummerus Kirjapaino Oy. Saarijärvi.
- Turunen, I. (2005) Vapaaehtoinen maanpuolustus – arvoasetelma, kysyntä ja tarjonta. Teoksessa: Sinkko, R (toim.) (2005) Arvot ja velvollisuudet isänmaanpuolustuksessa. Maanpuolus-

tuskoreakoulu. Johtamisen laitoksen julkaisusarja 2. Artikkelikokoelmat n:o 14. Hakapaino Oy. Helsinki

Leimu, H., Harinen, O. & Sinkko, R. (2008). Maanpuolustustahdon tutkimusperinne Suomessa ja Ruotsissa. Käyttäytymistieteiden laitos. Julkaisusarja 1, Nro 1/2008. Edita Prima Oy. Helsinki

Leskinen, J., Sinkko, R. & Virtanen, V. (2012). Yhteiskuntasuhteen muutokset ja aikuistuminen varusmiespalvelusaikana. Käyttäytymistieteiden laitos. Julkaisusarja 1, Nro 2/2012. Juvenes Print Oy. Tampere

Nokkala, A. (2005) Suomalainen asevelvollisuus ja puolustusvoimien henkilöstörakenne kansainvälisissä muutospaineissa. Teoksessa: Laitinen, K. Nokkala, A. (2005) Suomalainen asevelvollisuus – historiaa, haasteita ja tulevaisuutta. Puolustusministeriön julkaisuja 1/2005. Gummerus Kirjapaino Oy. Saarijärvi.

Nurmela, S. (2005) Isänmaallisuus ja maanpuolustus suomalaisten mielestä. Teoksessa: Sinkko, R. (toim.) (2005) Arvot ja velvollisuudet isänmaanpuolustuksessa. Maanpuolustuskoreakoulu. Johtamisen laitoksen julkaisusarja 2. Artikkelikokoelmat n:o 14. Hakapaino Oy. Helsinki

Nurmela, S., Sinkko, R. (2011) Nuorten suhtautuminen väkivaltaan ja kollektiiviseen voimankäyttöön. Teoksessa: Tuominen, J. (toim.) (2011) Nuoret, arvot ja maanpuolustus. Maanpuolustuskorkeakoulu. Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitos. Julkaisusarja 2. Artikkelikokoelmat 6/2011. Edita Prima Oy. Helsinki

Ojajarvi, A. (2011) Sukupolviväittelyä. Teoksessa: Tuominen, J. (toim.) (2011) Nuoret, arvot ja maanpuolustus. Maanpuolustuskorkeakoulu. Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitos. Julkaisusarja 2. Artikkelikokoelmat 6/2011. Helsinki

Puolustusministeriö. (2010) Suomalainen asevelvollisuus. Puolustusministeriö. Painoyhtymä 2010. Helsinki.

Sinkko, R. (2009) Katsaus suomalaisten maanpuolustustahtoon ja sen tilaan 2000 – luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä – empiirisiä tutkimustuloksia. Maanpuolustuskorkeakoulu. Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitos. Julkaisusarja 3: Työpapereita No 2/2009. Edita Prima Oy. Helsinki

Sinkko, R. Harinen, O. & Leimu, H. (2008) Suomalaisten varusmiesten maanpuolustustahto ja siihen yhteydessä olevat tekijät vuonna 2005 tehdyn kyselyn ja varusmieshaastattelujen valossa. Maanpuolustuskorkeakoulu. Käyttäytymistieteiden laitos. Julkaisusarja 1 Nro 2/2008. Edita Prima Oy. Helsinki.

Terho, S. (2010) Näkökulmia maanpuolustustahtoon. (toim.) Terho, S. Maanpuolustuskorkeakoulu. Johtamisen ja sotilaspedagogiikan laitos. Julkaisusarja 2/2010 Artikkelikokoelmat, No5. Edita Prima Oy. Helsinki

Turunen, I. (2005) Uusien uhkien vaikutus vapaaehtoisuuteen. Teoksessa R. Sinkko (toim.) Arvot ja velvollisuudet isänmaanpuolustuksessa. Maanpuolustuskorkeakoulu. Johtamisen laitoksen Julkaisusarja 2. Artikkelikokoelmat n:o 14. Hakapaino Oy. Helsinki

Turunen, I. (2005) Vapaaehtoisuuden kysyntä, tarjonta ja arvoasetelma. Teoksessa R. Sinkko (toim.) Arvot ja velvollisuudet isänmaanpuolustuksessa. Maanpuolustuskorkeakoulu. Johtamisen laitoksen Julkaisusarja 2. Artikkelikokoelmat n:o 14. Hakapaino Oy. Helsinki

INTERNET LÄHTEET

Asevelvollisuuslaki. 28.12.2007/1438. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20071438>
(Viitattu 17.2.15)

Euroopan parlamentin Eurobarometri-tutkimus 2013. Vuosi ennen vuoden 2014 eurovaaleja. Sosiodemografinen liite. <http://urly.fi/n5D> (Viitattu 20.5.14)

Halonen, I. Johdatus tieteenfilosofiaan. <http://www.helsinki.fi/hum/fil/tietfil/Luento07.htm>
(Viitattu 20.5.14)

Jyväskylän yliopiston julkinen oppimateriaali Koppa. <http://urly.fi/n5G> (Viitattu 29.7.2014)

Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta . Maanpuolustustahto kysely 2013 Findikaattori.
<http://www.findikaattori.fi/fi/77> (Viitattu 24.6.2014)

Maanpuolustustiedotuksen suunnittelukunta. Nuorten mielipiteitä asevelvollisuudesta ja maanpuolustuksesta. Nuorisotutkimus raportti suomeksi.
http://www.defmin.fi/index.phtml?463_m=5624&s=263 (Viitattu 11.10.2013)

Opetushallitus. Maailmankuva, maailmankatsomus ja elämäkatsomus.
http://www.edu.fi/miina_ja_ville_etiikkaa_etsimassa/elamankatsomus/kommentit/maailmankuva (Viitattu 20.5.2014).

Virtuaaliammattikorkeakoulu. Fenomenografinen analyysi. Ylemmän AMK -tutkinnon metodifoorumi. (Viitattu 29.7.2014) <http://urly.fi/n5C>

Ylemmän AMK-tutkinnon metodifoorumi. Fenomenografinen analyysi. Virtuaaliammattikorkeakoulu. (Viitattu 29.7.2014.)
<http://urly.fi/n5C>

LIITELUETTELO

LIITE 1 Haastattelurunko

LIITE 1

- Yleinen käsitys maanpuolustustahdosta
 - *Miten määrittelet maanpuolustustahdon?*
 - Mitä maanpuolustustahto on? Määrittele maanpuolustustahto yleisesti
 - *Mistä tekijöistä maanpuolustustahto syntyy suomalaisille?*
 - *Mikä/Mitkä tekijät vaikuttavat maanpuolustustahdon syntyyn?*
 - Vaikuttaako globalisoituminen?
 - Perhe?
 - Suomen hyvä elintaso verrattuna muihin maihin?
 - Arvokas luonto ja kulttuuri?

- Henkilökohtainen maanpuolustustahto
 - *Mitä maanpuolustustahto merkitsee sinulle henkilökohtaisesti?*
 - Isänmaallisuutta?
 - Varusmiespalveluksen suorittamista?
 - Maan sotilaallista puolustamista?
 - Suomalaista kasvatuksen kulttuuripohjaa?
 - *Oletko maanpuolustustahtoinen?*
 - Miten se näyttäytyy?
 - Mistä olet saanut vaikutteita maanpuolustustahtoon/tahdottomuuteen?
 - Isänmaallisuus/maanpuolustustahtoisuus?
 - *Aiotko suorittaa varusmiespalveluksen?*
 - Miksi? Arvioitu pituus?
 - Erikoiskoulutus?